

ОЛАФ проверява ДП РАО

Влади Кръстева

В Държавно пред-приятие „Радио-активни отпадъци“ протече проверка на Европейска служба за борба с измамните (OLAF) по сигнал, подаден от България. Проверката касае Грант 16С, чрез който се осигуряват средствата за месечните възнаграждения на служителите на 1 и 2 блок. Цитираният договор е прекъснат за изпълнение към ДП РАО от АЕЦ „Козлодуй“ и е един от общо седемте наследени таква. Целта на проверяващия орган е да установи дали има двойно финансиране на средства за заплати и дали са трансферирани и към АЕЦ „Козлодуй“, и към ДП РАО в определен период от време. Сред проверяващите лица е имало представител на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), която оперира със средствата, финансиращи процесите по извеждане от експлоатация в България. Проверката е приключила, но резултатите от нея ще бъдат оповестени официално след шест месеца.

През месец юни на 2012 година беше извършена проверка по споразумение за отпускане на безвъзмездна помощ (Грант 16) по поръчка на Европейската комисия. ДП РАО е страна по споразумението от 2010 година, а преди това средствата по него за заплати на служителите на спрениите 1 и 2 блок са преведени на АЕЦ „Козлодуй“. По време на одита тогава не са установени нарушения. През 2011 Предприятието премина и щателна проверка от страна на Европейската банка за възстановяване и развитие, която приключи успешно и имаше за цел да установи възможностите на ДП РАО да управлява проекти, които се финансират от банката чрез Международен фонд „Козлодуй“.

Разликата дойде от там, че, когато поискане персонал от атомната централя във връзка с прекъсването на 1-ви и 2-ри блок преди две години, АЕЦ не успя да отдели необходимия брой специалисти, заложен в техническата спецификация на Грантовото споразумение. Презумцията в онзи момент беше, че част от персонала е ангажиран в поддръжката на общи за четирите блока системи и ние в ДП РАО приехме това основание на АЕЦ като коректно, т. е. част от служителите, които още тогава трябваше да

Дилян Петров, изпълнителен директор на ДП РАО:

ДОБРОТО УПРАВЛЕНИЕ НА РАО Е УСЛОВИЕ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА БЪДЕЩИ МОЩНОСТИ

Прехвърлянето на специалисти от 3-ти и 4-ти блок към ДП РАО е факт

Господин Петров, нека започнем разговора от най-актуалната през тези дни тема – прехвърлянето на специалисти от 3-ти и 4-ти блок към ДП РАО във връзка с лицензията, издадена на Предприятието за управление на двата блока като съоръжения за РАО?

Принципно, в две срещи с персонала на тези блокове през миналата година ние с изпълнения директор на атомната централя поехме ангажимент, че няма да оставим хора „на улицата“ и го изпълнихме. ДП РАО прие в състава си по-голям брой хора, откогато е записано в споразумението с ЕБВР, при всички, които отговарят на условията по чл. 123 за прехвърляне на обособени структури от една в друга. По списъчен състав това са 432 души, които към този момент (7 март) са регистрирани в НАП, вече има трансфер на средства към дамите по повод 8 март, както е предвидено в КТД. Ще бъдат удовлетворени и молбите за аванс по заплатите, тук имаше няколкодневен закъснение, но то се дължи на необходимото технологично време за прехвърлянето, което е свързано и с институции извън Държавното предприятие. Съжалявам, ако това обстоятелство е породило безпокойство у хората.

Нека уточним още веднъж – какво споразумение приехте с АЕЦ „Козлодуй“ във връзка с прехвърлянето?

Централата предложи списък от 447 души. От тях към ДП РАО не се присъединяват 15 – това са хора, които не отговарят на условията по чл. 123 от КТ, те са пенсионери на пълноновен трудов договор с АЕЦ или назначени съвсем наскоро и се намират в шестмесечен изпитателен срок, по закон ние просто нямаме право да ги приемем. Няма да скрия, че преговорите не бяха много лесни, докогато в договореност с ЕБВР (Грант 16 С) е записано, че към Предприятието се прехвърлят точно 400 души. От друга страна, става дума за хора, за специалисти и техните семейства, подобни решения винаги са тежки, имат и социална цена. Затова съм доволен от постигнатото, беше възможно най-добрият компромис.

В такъв случай откъде идва разминаването в броя на хората, така категорично фиксиран в споразумението с ЕБВР?

Разликата дойде от там, че, когато поискане персонал от атомната централя във връзка с прекъсването на 1-ви и 2-ри блок преди две години, АЕЦ не успя да отдели необходимия брой специалисти, заложен в техническата спецификация на Грантовото споразумение. Презумцията в онзи момент беше, че част от персонала е ангажиран в поддръжката на общи за четирите блока системи и ние в ДП РАО приехме това основание на АЕЦ като коректно, т. е. част от служителите, които още тогава трябваше да

е прехвърлят, си останаха в рамките на централата, не мога да ги утвърдя за този избор. В същото време специализираното ни поделение „Извеждане от експлоатация – Козлодуй“ беше натоварено в кратки срокове да даде доказателства за реални демонтажни дейности на спрениите блокове, спомняте си, че България търпеше сериозни критики по темата и съществуваше риск страната да бъде лишена от средствата от МФ „Козлодуй“, откъдето чрез ЕБВР се финансираше включително заплатите на персонала на „малките“ блокове от тяхното спиране и до днес. Нямахме друг избор освен да съберем екипи чрез външен подбор (впрочем част от хората, проявили интерес, дойдоха и от други звена на АЕЦ), за да си свършим работата. Дължини бяхме да приложим този подход и заради лицензионните условия. Направихме го, мисля, че сега никой вече няма съмнения, че България изпълнява международните си задължения. Надявам се хората да разбират това, че извеждането е скъпоструващ процес и би било непростимо да натоварим страната сама да го финансира в случай, че ни бъдат наложени санкции. Тук бих искал да припомня, че преди по-малко от месец заседава Комитетът към Европейската комисия за мониторинг на дейностите по извеждането в България, Литва и Словакия, където получихме действително висока оценка. Казвам го не от нескромност, а заради факта, че оценката има съществено значение за бъдещото финансиране, в т. ч. и постигане на договореност за по-нататъшната издръжка на персонала на спрениите блокове.

Последните Ви думи са повод за последните по-глобално на темата...

От 21 години съм на площадката на АЕЦ „Козлодуй“, така се случи, че професионалният ми път е свързан с процеси на отделяне в огромната някогашна структура на централата. Първо това стана с обособяването на специализираното поделение за преработка на РАО, преди това – част от звеното „Управление на РАО и ОЯГ“ в АЕЦ, после бях непосредствено ангажиран в прехвърлянето на 1-ви и 2-ри блок към ДП РАО, сега това предстои за 3-ти и 4-ти блок. Всяка подобна промяна е свързана с известни резерви от страна на хората, които са част от нея. Напълно обяснимо е да изпитват несигурност, тревога, към които се прибавя огорчението заради преждевременното спиране на „малките“ блокове, всички го споделяме. Да не говорим колко е сложно хората да бъдат пренасочени към нови цели, на практика диаметрално противоположни – от експлоатация да преминават към извеждане. Съществува емоционална свързаност с работата, която голяма част от специалистите са вършили преди целия си живот, дълго време се подхранваха и надеждите за

евентуален рестарт на блоковете. Казвам това от позицията на човек, който е работил известно време на 3-ти и 4-ти блок, бях и участник в инициативен комитет за защитата им... Днес смятам, че повече не бива да се заблуждаваме за друга съдба на блоковете, спирането им е необратимо и е узаконено с държавни актове.

В същото време справедливостта изисква да отчетем и другата логика в целия процес, дължен съм да представя още една гледна точка: на практика с прехвърлянето ние освобождаваме сериозен ресурс на атомната централя, която до този момент изразходваше средства за поддръжка и персонал за неработещи мощности и в същото време внасяше пари във фондовете за управление на РАО и за извеждане от експлоатация. Държавната политика в това отношение е обоснована от тезата, че АЕЦ не бива да се обременява от несвойствени разходи, а да развива основният си предмет на дейност – производство на електроенергия чрез работещи ядрени мощности. Това е смисълът на целия трансферен процес, ДП РАО е част от него и ние изпълняваме задачите, които са ни вменени. Искам да подчертая и един друг аспект – Предприятието има ангажимент да затвори цялостния цикъл по експлоатация на ядрени мощности – преработване и последващо погребване на ниско- и средноактивните отпадъци, отделени при работата на атомната централя. Без надеждни доказателства, че имаме ресурс за гарантирано безопасно управление на РАО никога няма да получим международна подкрепа за изграждане на нови ядрени мощности. Наличието на съвременни съоръжения за преработка на РАО и депо за тяхното съхранение е задължително условие за нови проекти в ядрената енергетика, тъй като след Чернобил и Фукушима изискванията за безопасност коренно се промениха.

Към днешната дата задачата се усложнява, докогато 1-4 блок подлежат на управление като съоръжения за РАО. Има ли готовност Предприятието да се справи с такъв обем работа?

Да, напълно. С демонтажните дейности в Машинна зала на 1-ви и 2-ри блок натрупахме достатъчно опит, структурирахме добре работата си, организационно и документално подредихме нещата в съответствие с лицензионните изисквания. С удовлетворение мога да кажа, че бяха ускорени проектите, финансирани от ЕБВР, чието управление поехме в средата на миналата година. Това са различни системи и съоръжения, които ще бъдат инсталирани, и в значителна степен ще подобряват работата на нива.

В началото на 2013 г. за първи път от радиационен контрол беше освободено демонтирано оборудване и то беше транспортирано

извън площадката на АЕЦ. Какво точно означава това?

Това е важен момент в общия процес на демонтаж на нерадиоактивния контур на първите два блока. Истината е, че за по-малко от две години екипите демонтираха над 2800 тона едрогабаритно оборудване. То беше складирано на площадки за временно съхранение, които бяха изцяло запълнени. Съхранението на тези елементи беше измислен разход на средства, а освен това капацитетът на площадките се изчерпа. Затова последва най-логичното решение – оборудването да напусне АЕЦ. В тази връзка е важно да се знае, че компонентите бяха освободени от радиационен контрол с нарочна заповед на Председателя на Агенцията за ядрено регулиране. аз от своя страна категорично заявявам, че оборудването беше подложено на много строго радиологично обследване – практически се правеше четирикратна експертиза на всеки детайл: преди демонтажа – намазка за повърхностно замърсяване; преди транспортиране извън Машинна зала – от специалисти на ДП РАО и АЕЦ; накрая – от външна независима организация, оторизирана за този род обследване. Всички данни са документирани, включително в идентификационни карти за всеки един елемент. Металите бяха обявени за продажба чрез търг с явно наддаване съгласно Наредба 7 на МФ, според указания на МИЕТ и с разрешение на ресорния министър.

Дейности по демонтаж, лицензиране, изграждане на Националното хранилище – очертава се сериозен фронт за работа. Как се финансира всичко това, достигат

ли Ви средствата?

По тази тема първо трябва да поясня едно принципно положение: ДП РАО е създадено като некапиталово дружество в съответствие с чл. 62, ал. 3 от Търговския закон и в изпълнение на чл. 78 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. Това законово основание определя финансирането на дейностите на предприятието. На базата на обособена годишна програма за дейности (и представена тригодишна прогнозна програма) ДП РАО предава на Управителния съвет на фонд „РАО“ годишен бюджет. След обсъждане и одобрение УС предава на принципала – Министъра на икономиката, енергетиката и туризма сключването на основен договор за управление на РАО. През миналата седмица договорът за 2013 г. бе подписан и той възлиза на малко над 18 млн. лева, като искам да кажа, че тази стойност не се е променяла от 4-5 години, придръжаме се към строга финансов дисциплина, все по-прецизно се планират дейностите и успешно се справяме в този диапазон на средствата за управление на РАО. Бих искал да спомена, че ДП РАО не ползва на този етап средства от втория целеви фонд – за извеждане на ядрени мощности. Финансиране от него може да стане възможно след като получим лицензи за извеждане, сега изпълняваме условия на лицензи за стопанисване на блоковете, като съоръжения за РАО, подлежащи на извеждане от експлоатация.

Вторият източник за осигуряване на работата на ДП РАО е помощта от ЕС. В този случай нещата стоят така: реални средства от ЕБВР постъпват

на няколко транша годишно само за заплатите на специалистите от спрениите блокове и то по отделна сметка. Във всички останали проекти ДП РАО е бенефициент на стоки и услуги, но няма движение на парични потоци. Това означава, че ЕБВР избира изпълнителите на проектите по своите правила, а ДП РАО подготвя техническите задания и контролира тяхното изпълнение.

И може би трябва да спомена за „внезапната“ проверка на ОЛАФ. Всъщност това беше планова проверка, за която бяхме уведомени един месец предварително. Нямахме никаква мелодраматичност, както беше представено събитието в някои медии. В трите дни на работа на комисията оказахме пълно съдействие на екипа. Според правилата на организацията проверяващите ще представят отчета си на правителството след около 6 месеца. Впрочем, нека напомня, че през миналата година посрещнахме две проверки на Европейската комисия и резултатите от тях бяха много добър атестат за предприятието.

На финала: какво бихте пожелали на себе си, на хората в организацията, която ръководите?

Много бих искал да запазим силния ритъм, в който работим през последните години, вследствие на него имаме безспорни резултати – нито ден закъснение от графика на НХ РАО, преизпълнение на годишните производствени програми... Звучи много общо, но ние знаем колко труд стои зад всичко това. И много бих искал специалистите в ДП РАО да имат заслуженото самочувствие на хора, които компетентно си вършат работата, а тя е наистина важна.

Военни посетиха хранилището в Нови Хан

Влади Кръстева

С специализираното поделение на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“ (ДП РАО) в Нови Хан беше посетено от представител на Министерство на отбраната (МО). Целта на посещението на специалистите от структурите на ядрената, химическата, биологическата защита и екология в МО и Българската армия беше запознаване със съоръженията, процедурите и технологиите, свързани с управлението на РАО и радиационната защита, като част от повишаване на нивото на професионална подготовка на военните в областта на източниците на йонизираща лъчение. ДП РАО и Министерството си сътрудничат и съвместно осъществяват дейности по управление на радиоактивни отпадъци, които са собственост на Българската армия. През настоящата година ДП РАО ще продължи да сътрудничи с обучени на експерти и специалисти от МО и курсанти от военните училища. В хода на обучителния процес, те ще се запознаят с радиохимичните и физичните лаборатории на СП „ПХ РАО – Нови Хан“, тяхната функция, роля и извършващи се дейности. Военни специалисти се очаква да посетят постоянното хранилище в Нови Хан и през следващата година, когато се навършват 50 години от неговото безопасно съществуване и принос към трайно съхранение на РАО, изолирани от околната среда и човека. На съоръжението се извършва ежемесечен мониторинг на площадката и околността от Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“ и от държавните контролни органи – Агенция за ядрено регулиране, Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите. Резултатите от мониторинга показват, че съоръжението се експлоатира без риск за хората и природата.

